

Door veel scholen wordt extra aanbod verzorgd voor getalenteerde leerlingen.
Wat kan en mag in het voortgezet onderwijs?

<p>Flexibilering onderwijstijd</p>	<p>Er geldt voor de opleidingen vmbo, havo en vwo een urennorm voor de gehele opleiding. De onderwijstijd kan per leerjaar en per leerling variëren. Zie de Wet modernisering onderwijstijd.</p> <p>Leerlingen hebben recht op het maximaal aantal uren per opleiding, maar er is niet de plicht dat alle leerlingen alle uren daadwerkelijk volgen. Scholen hebben op deze wijze ruimte voor individueel maatwerk.</p> <p>Roosters kunnen worden aangepast onder voorwaarden dat de individuele roosters ruim van te voren periodiek en in overleg met ouders onder verantwoordelijkheid van de school worden vastgesteld, en er formele instemming is van schoolleiding, medezeggenschapsraad en docenten.</p>
<p>'Extra' aanbod als onderwijsactiviteit</p>	<p>Extra aanbod kan als onderwijsactiviteit worden aangemerkt, en geldt daarmee als onderwijstijd, als het aanbod:</p> <ul style="list-style-type: none"> • begeleid, bewust gepland en verzorgd wordt onder verantwoordelijkheid van de school; • in principe toegankelijk is voor alle leerlingen voor wie het van nut is voor hun/ zijn ontwikkeling; • uitgevoerd wordt onder de pedagogisch-didactische verantwoordelijkheid van de leraar of iemand anders die daartoe bevoegd is; • er door de medezeggenschap vooraf mee is ingestemd; • gericht is op de onder meer in kerndoelen, exameneisen en algemene wettelijke bepalingen vervatte doelstellingen.
<p>Ouderbijdrage, vervoer en bevoegdheid in geval van extra aanbod dat geldt als onderwijsactiviteit</p>	<p>Wanneer het extra aanbod als onderwijsactiviteit geldt, zijn er regels verbonden aan de ouderbijdrage. In principe moeten alle leerlingen voor wie een bepaalde onderwijsactiviteit van nut is voor zijn/ haar ontwikkeling, toegang hebben tot die activiteit. Een school mag een ouderbijdrage vragen, maar deze dient vrijwillig te zijn. Het uitgangspunt voor de ouderbijdrage is heffing naar draagkracht.</p> <p>Wanneer een bepaalde onderwijsactiviteit als 'zorgarrangement' wordt benoemd (bijv. faalangstreductietraining), kan er eventueel gebruik gemaakt worden van de middelen uit het samenwerkingsverband in het kader van passend onderwijs.</p> <p>Wanneer het om een deeltijd-onderwijsactiviteit gaat die op een andere locatie plaatsvindt, ligt de verantwoordelijkheid voor het organiseren bij de school (bijv. deelname aan een</p>

	<p>universiteitsprogramma). De school kan hier met de ouders afspraken over maken.</p> <p>Gastlessen en excursies mogen uitgevoerd worden door externen, mits in aanwezigheid van een vo-docent. Wanneer leerlingen tijdens schooluren een programma volgen op hbo of universiteit, hoeft de eigen docent niet aanwezig te zijn. Wel is het noodzakelijk dat de school schriftelijk toestemming geeft en dat er duidelijke afspraken worden gemaakt tussen leerling/school/hbo of universiteit. Sinds 2016 kunnen VO-docenten <i>hun eigen vak</i> ook in het PO geven. Een geschiedenisdocent mag dus bijvoorbeeld het vak geschiedenis geven op de basisschool. Meer informatie.</p>
Vrijstelling van lessen	<p>Het vo heeft binnen de reguliere onderwijswetgeving (Wet op voortgezet onderwijs, artikel 11d) ruimte om leerlingen van lessen vrij te stellen, en zo kansen te bieden om ook te werken aan niet-cognitieve talenten (bijv. sport, muziek, theater). De school kan afspraken maken met ouders en leerlingen over vrijstelling van verplichte deelname aan onderwijsactiviteiten. Dit zijn structurele afspraken die jaarlijks bij het begin van het schooljaar worden gemaakt. Spontane en/of incidentele verzoeken om te mogen verzuimen vallen hier niet onder. Bij uitzonderlijke talenten is het voor de jongere wellicht wenselijk zich op een middelbare school in te schrijven die sport of cultuur als speerpunt heeft gekozen.</p> <p>LOOT- en DAMU- scholen zijn ingericht om toptalenten te begeleiden en hebben van OCW een licentie ontvangen die leerlingen in staat stelt om onderwijs en topsport/cultuur te combineren. Daartoe worden onderwijsprogramma's aangepast, wordt extra begeleiding ingezet als dat nodig is en mag lesvrij worden gegeven voor trainingskampen en wedstrijden/ uitvoeringen.</p> <p>Meer informatie, zie de kamerbrief november 2015.</p>
Versneld en/ of verrijkt vwo	<p>Scholen kunnen meedoen aan een pilot om verrijkt vwo en/ of een versneld vwo aan te bieden. De pilot is gestart in 2016-2017. Het betreft verrijkingsarrangementen die alleen met ingrijpende verschuiving van de lesstof in de onder- en/of bovenbouw mogelijk zijn. Een versneld vwo betekent dat scholen een vijfjarig vwo-traject aanbieden.</p> <p>Scholen kunnen jaarlijks in oktober een aanvraag indienen voor deelname; zie voor meer informatie.</p>
Versneld vmbo-mbo	<p>Binnen de vakmanschaproute, technologieroute en beroepsroute is er een pilot geweest van doorlopende leerroutes van het vmbo naar het mbo waardoor leerlingen sneller hun diploma op het mbo kunnen halen. De pilot is gestart in 2014-2015. In 2017-2018 wordt een wetsvoorstel uitgewerkt zodat samenwerkende scholen vmbo en mbo een versnelde route aan kunnen bieden. De ervaringen van</p>

	de pilot worden meegenomen bij het uitwerken van het wetsvoorstel waaronder randvoorwaarden. Zie kamerbrief februari 2017 voor meer informatie.
Vakken op hoger niveau	<p>Leerlingen kunnen één of meer vakken op een hoger niveau doen; dit geldt zowel voor vmbo als voor havo. Indien één of meerdere vakken op een hoger niveau is/zijn afgesloten, wordt dit op het diploma vermeld.</p> <p>Het gegeven dat een leerling mogelijk niet slaagt voor het examen op hoger niveau wordt ervaren als een belemmerende factor. Door middel van een wetswijziging vo zal het volgende met ingang van het school jaar 2017/2018 mogelijk zijn. Een leerling mag als hij het hogere niveau niet haalt, herkansen op het oorspronkelijke niveau. Ook wordt onderzocht of het herberekenen van het behaalde cijfer op het hogere niveau naar een cijfer op het oorspronkelijke niveau, een optie is. Mogelijkheid is dat de inspectie scholen (op verzoek) de mogelijkheid biedt de examencijfers te herberekenen tijdens een kwaliteitsonderzoek of een onderzoek in het kader van de Staat van het Onderwijs.</p> <p>Zie kamerbrief juni 2016</p>
Versneld en examen	Leerlingen kunnen examen doen in één of meer vakken vanaf 2 vmbo, 3 havo en 4 vwo; dus vanaf het op twee-na-laatste-jaar
Verrijkt examen	Leerlingen kunnen examen doen in meer vakken dat het minimum aantal per opleiding.
Waardering prestaties	<p>Cum laude op diploma: Leerlingen met gemiddeld een 8.0 of hoger én geen onvoldoende, krijgen een vermelding 'cum laude' op hun diploma.</p> <p>Plusdocument: Vermelding van bijzondere prestaties die leerlingen gedurende hun schoolloopbaan hebben geleverd, anders dan hun prestaties voor de reguliere vakken, kunnen worden weergegeven in een plusdocument. Dit betekent waardering voor hetgeen leerlingen hebben gedaan aan brede vorming en talentontwikkeling.</p>
Extra onderwijs buiten onderwijstijd	Wanneer het extra onderwijsaanbod buiten schooltijd plaats vindt en niet dient te worden aangemerkt als onderwijstijd, mag in principe alles. De school is niet verantwoordelijk, ook niet voor het vervoer. In sommige steden/dorpen kan voor het vervoer een aanvraag worden gedaan bij de gemeente.

Dit document is tot stand gekomen in samenwerking met het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Heeft u vragen? Stel ze gerust via het [contactformulier](#) van OCW. Uw vraag komt dan vanzelf bij de betreffende beleidsmedewerker terecht.

